

TEATRO ILGALAIKIS PLANAS (PAVYZDYS)

Parengė dr. Vida Kazragytė

Šis planas – tai tik vienas iš galimų teatro dalyko bendrojo kurso ilgalaikio planavimo variantų. Kiekvienas mokytojas planuoja atsižvelgdamas į teatrą pasirinkusių mokinių grupės pasiekimų lygį, interesus, polinkius, į savo darbo stiliaus ypatybes, mokyklos tradicijas. Planuojant ypač skatintinas mokytojų tarpusavio bendradarbiavimas ir dalijimasis gerąja patirtimi metodinėse grupėse, būreliuose. Kiekvienas mokytojas turėtų rasti sau patogią ir efektyviausią mokinių pasiekimų atžvilgiu planavimo formą.

Teatro dalyko tikslas 11–12 (3–4 gimnazijos) klasėse – sudaryti sąlygas mokiniams sukaupti teatro kūrybos ir suvokimo patirtį, reikšmingą jų dvasinei brandai, kompetencijų plėtotei, mokymuisi ir darbui, poreikiui dalyvauti kultūriniame gyvenime.

Valandų skaičius per dvejus metus: bendrasis kursas – 140 val., išplėstinis kursas – 210 val.

Vertinimas: vadovaujama mokyklos nustatyta tvarka – 10 balų sistema arba įskaita. Kiekvienas mokymosi etapas (ciklas) baigiamas iš anksto numatytais vertinimo užduotimis iš skirtingų veiklos sričių arba jas integravus. Prieš pradėdant mokytis kartu su mokiniais nustatomi ir išsiaiškinami užduočių vertinimo kriterijai, kiti reikalavimai. Tikslų pamokų skaičių, skiriamą mokymosi etapui (ciklui), numato mokytojas.

Ugdymo planas, orientuotas į mokinių pasiekimus.

Mokymosi ciklas	Mokinių pasiekimai (kognityviniai bei kūrybiniai gebėjimai ir gebėjimai, parodantys žinias ir supratimą) pagal bendrąją programą – bendrojo kurso mokinių pasiekimų ir turinio apimčių aprašus	Pamokų skaičius
Įvadas į teatro pasaulį.	<ol style="list-style-type: none">1. Laisvai veikti scenoje, suvokti ir valdyti save, savo psichofiziką nukreipti į uždavinio įgyvendinimą.2. Įsivaizduoti ir perteikti išorines aplinkybes (lyja) ir vidines (linksma), atskleisti uždavinį (noriu namo), kiek leidžia galimybės – svarbiausiąjį uždavinį (noriu pamatyti tai, ko pasiilgau).3. Improvizuojant kurti fizinius ir kalbinius (intonacinius) veiksmus, plėtoti mintį, atsižvelgti į partnerį.4. Pateikiant pavyzdžių, nurodyti, kokie gebėjimai ir žinios, įgytos improvizuojant, gali būti pritaikomi gyvenime (pvz. atsižvelgti į situaciją, siekti uždavinio ir kt.).5. Vertinti vaidybą pagal sutartus kriterijus (laisvumą, emocinių vertinimų perteikimą, uždavinio atskleidimą).6. Nusakyti spektaklio temą, problemą, idėją. Apibūdinti kelių režisierių požiūrį į teatro meną, palyginti naudojamas raiškos priemonės.7. Įvardinti ir pagrįsti savo požiūrį į teatro meną, kultūrinius poreikius.	Rugsėjis, spalio

<p>Bandymai.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analizuoti ir vertinti kitų sukurtus etiudus pagal temos aktualumą, problemos ir idėjos atskleidimą. Išsiaiškinti, kokiomis priemonėmis sukuriamas scenos vyksmas (pavyzdžiui, raportažas iš įvykio vietos su antrame plane veikiančiais personažais), kaip sukuriama vaizdai, atmosfera. 2. Pasirinkti aktualią temą ir pagal ją – literatūros kūrinį (ištrauką). Apibūdinti temą, idėją, kurią norėtų perteikti etiude. 3. Vertinti savo ir draugų pasirinktus tekstus pagal sutartus kriterijus (aktualumas, bendrąsias žmogaus vertybes ginanti idėja, kt.) 4. Dirbant grupėje režisieriumi ar aktoriumi, kitu kūrėju, numatyti etiudo raiškos priemonės. Jas koreguoti atsižvelgiant į vertinimus ir pasiūlymus. 5. Dirbant grupėje, išbandyti ir atrasti geriausius sprendimus. Juos vertinti pagal sutartus 1–2 kriterijus (įvykio išryškinimas, 2–3 epizodų komponavimas). 6. Dalyvauti parodant etiudą. Pagal sutartus kriterijus pristatyti etiudą. 7. Analizuoti savo mokyklos ar vietos bendruomenės teatro veiklą (režisieriai, pastatymai, juose keliamos problemos). 8. Apibūdinti, kaip teatras formuoja bendruomenės kultūrinį įvaizdį. 	<p>Lapkritis, gruodis</p>
<p>Atradimai.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analizuoti 2–3 teatro spektaklius ir palyginti, kuo jie skiriasi pagal siekiamus tikslus, naudojamas raiškos priemones, formą, stilių (pvz., Keistuolių teatro spektaklius ir Akademinio teatro psichologinį realistinį spektaklį „Žaldokynė“, Cezario Graužinio „Nutolę toliai“). Apibūdinti kiekvieno spektaklio 2–3 skirtingus bruožus. 2. Dirbant grupėje, susitarti dėl literatūros kūrinio (ištraukos) – ar bus pasirenkamas kitas, ar bus dirbama su tuo pačiu, siekiant dar ryškiau atskleisti idėją. Paaiškinti, kodėl pasirinktas kūrinys tinka interpretuoti scenoje (nedaug veikėjų, yra galimybių kūrybiškai panaudoti scenos raiškos priemones). 3. Dirbant grupėje režisieriumi ar aktoriumi, kitu kūrėju, numatyti, kaip bus struktūruojamas scenos vyksmas (sukuriant papildomas scenas, ar tekstą, panaudojant garso, vaizdo raišką). Užfiksuoti sumanymus užrašant ar nupiešiant schemas. 4. Analizuoti ir vertinti savo ir draugų sumanymus pagal sutartus kriterijus (ar išryškėja vidiniai įvykiai, personažų santykių raida). 5. Išbandyti ir atrasti geriausius sprendimus. Juos pagrįsti subjektyviais motyvais pagal sutartus kriterijus. 6. Parodyti etiudą (vaidinimą). Aiškiai ir informatyviai jį pristatyti žiūrovams (klasės draugams). Paaiškinti, kokią informaciją būtina pateikti žiūrovams ir kokiais būdais tai galima padaryti. 7. Nusakyti, kaip kito sumanymai nuo pirminės idėjos iki galutinio sprendimo. 8. Analizuoti, kokią asmeninę patirtį (gyvenimišką ir kultūrinę) panaudojo kurdamas etiudą. 	<p>Sausis, vasaris</p>

Pasidalijimai	<p>1. Nagrinėjant psichologinio realistinio stiliaus spektaklius, analizuoti vaizduojančias situacijas (kurias galime suvokti tiesiogiai) ir priemones, kuriomis sukuriamos perkeltinės prasmės (siužeto intriga, veikėjų išsakytos mintys). Nusakyti režisieriaus požiūrį. Diskutuoti apie jo aktualumą.</p> <p>2. Pasirinkti psichologinio realistinio stiliaus literatūros kūrinio ištrauką ir pritaikyti scenai: išryškinti veikėjų veiksmus, kalbą, sustruktūruoti scenas. Motyvuoti pasirinkimą temos, idėjos / vertybių aktualumo požiūriu.</p> <p>3. Improvizuojant ir analizuojant apibūdinti vaidmenis: kokios jų vidinės ir išorinės aplinkybės, uždaviniai ir svarbiausieji uždaviniai, būdingos raiškos priemonės.</p> <p>4. Vaidinant (improvizuotai ir pasirengus) perteikti vaidmens išorines ir vidines aplinkybes, atskleisti uždavinį, kiek leidžia galimybės – svarbiausiąjį uždavinį. Perteikti vertinimus (santykius), panaudoti vaidmeniui būdingas priemones. Vertinti vaidmens atlikimą pagal šiuos pasiekimus / kriterijus.</p> <p>5. Išbandyti ir atrasti geriausias sceninio vyksmo struktūravimo, vaidmenų interpretacijų, vaizdo, garso sprendimus. Vertinti sprendimus pagal sutartus kriterijus.</p> <p>6. Pasirinkti vaidinimo parodymo būdą (gyvai ar įrašą). Tinkamai informuoti žiūrovus, pristatyti vaidinimą. Įsivertinti parodytą vaidinimą. Numatyti tolesnio tobulėjimo kryptį.</p>	Kovas, balandis, gegužė
Senbuviai	<p>1. Prisiminti ir panaudoti žinias, susijusias su laisvu, tikslingu veikimu scenoje (įtampos atpalaidavimas, dėmesio koncentravimas į save, kad galėtum laisvai save valdyti; tikslo išsikėlimas, aplinkybių – vidinių ir išorinių – įsivaizdavimas, priemonių pasirinkimas atsižvelgiant į aplinkybes ir tikslą). Emocinių vertinimų laisvumas ir sąmoningas valdymas.</p> <p>2. Analizuoti vaidmenų atlikimą improvizacijose ir spektakliuose ir išsiaiškinti, kaip vaidmens atlikimo kokybė priklauso nuo psichofizinio laisvumo, aplinkybių įsivaizdavimo, uždavinio ir svarbiausiojo uždavinio įgyvendinimo.</p> <p>3. Aptarti netradicines teatro formas, kaip jose panaudojami kiti menai, skaitmeninės technologijos.</p>	Rugsėjis, spalio
Paskui idėja	<p>1. Pasirinkti literatūros kūrinį (ištrauką) ir dirbant grupėje jį pritaikyti scenai (pasirinkti veikėjus, scenas, dialogus / monologus). Apibūdinti temą, idėją.</p> <p>2. Analizuoti šiuolaikinio teatro spektaklius ir palyginti, kaip, kokias priemones naudojant juose išryškinami įvykiai, kaip panaudojamas kontrastas, metaforiškos priemonės, atsiribojimo efektas.</p> <p>3. Atsižvelgiant į analizę, pakoreguoti scenarijų. Apgalvoti, numatyti ir užfiksuoti (užrašant, parengiant schemas) scenines raiškos priemones: scenų seką, vaidmenų interpretacijas, garso, vaizdo raišką.</p> <p>4. Vertinti užfiksuotus sumanymus pagal sutartą kriterijų (kaip priemonės atskleidžia norimą perteikti idėją) ir kokius mokymosi uždavinius kelia (išryškinti pagrindinį įvykį etiude ir šalutinius įvykius, panaudoti vaidybos priemonės laikantis atsiribojimo principo).</p> <p>5. Vaidinant (improvizuotai ir pasirengus) perteikti vaidmens išorines ir vidines aplinkybes, atskleisti uždavinį, kiek leidžia galimybės – svarbiausiąjį uždavinį. Perteikti vertinimus (santykius), panaudoti vaidmeniui būdingas priemones. Vertinti vaidmens atlikimą pagal šiuos pasiekimus / kriterijus.</p> <p>6. Įgyvendinti sumanymus, pastatyti ir parodyti etiudą. Vertinti sprendimus pagal sutartus kriterijus (įvykius, kontrastą, metaforiško teatro priemones). Įsivertinti parodytą vaidinimą. Numatyti tolesnio tobulėjimo kryptį.</p>	Lapkritis, gruodis

Viršukalnės	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nagrinėti Jono Vaitkaus ar Jono Jurašo, Rimo Tumino, Cezario Graužinio kūrybą ir išsiaiškinti, kaip teatras gali žadinti pilietinį sąmoningumą, tautinę savimone. 2. Analizuoti spektakliuose panaudotus kultūrinius įvaizdžius. Bandyti išgyventi ir suvokti, interpretuoti jų papildomą prasmę spektaklyje. 3. Vaidinant (improvizuotai ir pasirengus) perteikti vaidmens išorines ir vidines aplinkybes, atskleisti uždavinį, kiek leidžia galimybės – svarbiausiąjį uždavinį. Perteikti vertinimus (santykius), panaudoti vaidmeniui būdingas priemones. Vertinti vaidmens atlikimą pagal šiuos pasiekimus / kriterijus. 4. Analizuoti pasirinktų režisierių kūrybą ir išsiaiškinti, kaip teatras padeda pažinti kultūras (kaip spektakliuose išreiškiami įvairių laikotarpių, visuomenės sluoksnių, tautų, grupių kultūriniai skirtumai). 5. Nurodyti 2–3 žymiausius Lietuvos teatro menininkus ir jų nuopelnus Lietuvos bei kitų šalių kultūrai. 	Sausis, vasaris
Atsisveikinimas	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analizuoti aktorius ar teatro režisierius kūrybinių atradimų kelią remiantis susitikimo su režisieriumi ar aktoriumi medžiaga. 2. Susitarti grupėje dėl kūrybinės etiudo idėjos ir suplanuoti jos įgyvendinimo etapus. 3. Įgyvendinant idėją, siekti asmeninių mokymosi uždavinių, susijusių su kuriuo nors raiškos būdu ar būdais: literatūrinio teksto gryninimu, sceninio vyksmo struktūravimu, vaidmenų interpretacijomis, vaizdo, garso sprendimais. 4. Vertinti savo ir draugų siūlomus sprendimus pagal sutartus kriterijus. 5. Vaidinant (improvizuotai ir pasirengus) perteikti vaidmens išorines ir vidines aplinkybes, atskleisti uždavinį, kiek leidžia galimybės – svarbiausiąjį uždavinį. Perteikti vertinimus (santykius), panaudoti vaidmeniui būdingas priemones. Vertinti vaidmens atlikimą pagal šiuos pasiekimus / kriterijus. 6. Pasirinkti vaidinimo parodymo būdą (gyvai ar įrašą). Tinkamai informuoti žiūrovus, pristatyti vaidinimą. 7. Įsivertinti savo grupės parodytą vaidinimą kūrybiškumo bei naujų prasmų požiūriu. Kokie išmokimo momentai jame ryškiausi? 8. Analizuoti įgytą patirtį. Ar teatras turėjo teigiamos įtakos mano dabartinei savijautai? Suvokiu? Vertinu? Ką galiu iš to, ką išmokau, panaudoti viešajame bendravime? Būsimoje profesinėje veikloje? 9. Numatyti tolesnio tobulėjimo kryptį. Ko dar norėčiau išmokti, jei būtų tokia galimybė? Kokiais būdais galėčiau bandyti atskleisti savo kūrybinį potencialą? 10. Aptarti, kaip teatro kūrybos patirtis išplečia galimybes dalyvauti kultūriniame gyvenime ir kultūrinėje raiškoje. 	Kovas, balandis, gegužė

Į kiekvieną mokymosi etapą (ciklą) integruojami teatro raiškos (trumpo vaidinimo – etiudo pastatymas ir parodymas), spektaklių interpretavimo ir vertinimo bei teatro svarbos socialiniame kultūriniame gyvenime pažinimo veiklos. Kiekviename cikle mokytojas skiria papildomai laiko visų mokinių vaidybos gebėjimų ugdymui. Kitu metu mokiniai mokosi ilgalaikėse kūrybinėse grupėse.